

SAMTALEGUIDE OM LESING

TIL BRUK I UTVIKLINGSSAMTALE PÅ 8. TRINNET

Innledning

Samtaleguiden er ment å være en støtte for åpne samtaler mellom lærer, elev og foreldre. Den retter oppmerksomheten mot lesevaner, leseridentitet og mot hensiktsmessige aktiviteter før, under og etter lesing av fagtekst. Å utvikle funksjonell leseferdighet er et sentralt mål i læreplanen. Samtaleguiden kan fungere som støtte for samtaler mellom hjem og skole om vurdering av måloppnåelse underveis (jfr Prinsipper for opplæringen i Kunnskapsløftet).

Læreren har ansvar for å lede samtalen og gi den en form som føles naturlig for alle parter, sørge for god framdrift og for å gi den støtten som kjennes nødvendig underveis. Elevene skal få guiden med spørsmålene med seg hjem og skal sammen med foreldrene sine forberede seg til utviklingssamtalen. Målet for samtalen er at lærer, elev og foreldre skal bli enige om hva det er spesielt viktig å jobbe videre med. Derfor har guiden også rubrikker for konkrete avtaler om etterarbeid.

Guiden er delt i to. Den første er til elever og foreldre. I tillegg til spørsmålene har den rubrikker for konkrete avtaler om etterarbeid. Foreldrene bør få en orientering om samtaleguiden og bruken av den på felles foreldremøte. Den andre delen er til lærere. I tillegg til spørsmål (med svaralternativer) har den noen forslag til hvordan læreren kan spørre videre for å utdype elevenes svar (står i parentes).

Guiden kan brukes slik den foreligger, men den kan også brukes fleksibelt. Spørsmålene og samtalen må tilpasses elevene og det som er vektlagt i undervisningen. Læreren står fritt til å endre rekkefølgen på punktene, ta vekk og/eller legge til spørsmål og aktivitetsforslag. I samtalen er det imidlertid viktig å trekke fram aktiviteter både før, under og etter lesing. Hvis en elev har problemer med å svare på generelle spørsmål om fagtekstlesing, kan læreren ta utgangspunkt i et bestemt fag/en bestemt fagbok- eller nettekst.

Til elever og foreldre – forberedelse til utviklingssamtalen

Lesevaner og leseridentitet

Forslag til spørsmål/igangsettere:	Kommentarer/notater
Hva liker du å lese? Aviser, tidsskrifter, magasiner, tekster fra Internett, tekst på tv, fagbøker, romaner, andre tekster ...	
Hvor pleier du å finne lesestoff? På skolebiblioteket, det lokale biblioteket, på Internett, låner av kamerater, hjemme, i kiosken, i bokhandelen, andre steder...	
Hvem tipser deg om lesestoff? Lærere, foreldre, bibliotekarer, kamerater, får ideer via internett, radio, tv, aviser, andre ...	
Hvor ofte leser du (sånn ca)? Hver dag, flere ganger i uka, ca en gang i uka, leser ikke hver uke, når jeg gjør lekser, når jeg har tid, når jeg finner lesestoff som interesserer meg ...	
Når leser du? I friminuttet, når jeg er ferdig med andre oppgaver, på skolebussen/bane, tog, mens jeg spiser, på senga ...	
Hvor leser du? Hvor som helst, der jeg gjør lekser, på senga, når jeg er ute og reiser, i ferien ...	
Hva synes du om din egen leseferdighet? Jeg forstår det jeg leser. Jeg leser fort nok til å følge med de andre? Ellers mener jeg ...	
Oppsummering/avtaler etter samtalen	
De neste ukene vil jeg være spesielt oppmerksom på ..., fordi...	
Dato og underskrifter:	

Grunnleggende ferdighet i lesing: Når du leser for å lære (i forbindelse med skolearbeid) – hva pleier du å gjøre før du begynner å lese?

Forslag til spørsmål/igangsettere:	Kommentarer/notater:
Hva gjør du for å orientere deg i teksten? Ser i innholdslista, ser på illustrasjoner og avsnitts-overskrifter, leser margtekster...	
Tenker du på hva du skal lære?	
Hva gjør du for å minne deg selv om hva du kan fra før? Noterer stikkord, lager tankekart, tegner, snakker med andre elever, diskuterer med andre ...	
Leser du alltid fagtekster på samme måten?	
Hva gjør du når du finner ord i teksten du ikke kjenner/ forstår? Skriver dem i en egen liste, leter i teksten etter forklaring, slår opp i ordlista bak i boka, spør andre elever, spør læreren, spør hjemme ...	
Er det noe annet du vil nevne?	
Oppsummering/avtaler etter samtalen	
De neste ukene vil jeg være spesielt oppmerksom på ..., fordi...	
Dato og underskrifter:	

Grunnleggende ferdighet i lesing: Når du leser for å lære (i forbindelse med skolearbeid) – hva pleier du å gjøre mens du leser?

Forslag til spørsmål/igangsettere:	Kommentarer/notater:
Hvordan leser du fagtekster? Hele teksten på en gang eller ett og ett avsnitt? Hva gjør du? Tenker, snakker, skriver eller tegner ...	
Hva gjør du med nye og vanskelige ord? Leter i teksten etter forklaring, slår opp i ordlista bak i boka, spør andre elever, spør læreren, spør hjemme, skriver dem i min egen ordliste, lager tankekart, tegner dem ...	
Hva gjør du når du finner viktige opplysninger (noe du vil huske/lære)? Skriver dem, setter dem inn i et tankekart, tegner noe fra teksten, snakker med andre elever og lærer...	
Er det noe annet du vil nevne?	
Oppsummering/avtaler etter samtalen	
De neste ukene vil jeg være spesielt oppmerksom på ..., fordi...	
Dato og underskrifter:	

Grunnleggende ferdighet i lesing: Når du leser for å lære (i forbindelse med skolearbeid) – hva pleier du å gjøre etter at du har lest en tekst?

Forslag til spørsmål/igangsettere:	Kommentarer/notater
Hva gjør du for å vise hva du har lært (kontrollere din egen forståelse)? Snakker med andre elever, lager et tankekart, skriver logg og faktasetninger, lager egne spørsmål, tegner ...	
Hvis det er noe du ikke har forstått – hva gjør du da? Ber om hjelp hjemme, spør læreren, spør andre elever, leser teksten en gang til, sjekker andre tekster ...	
Er det noe annet du vil nevne?	
Oppsummering/avtaler etter samtalen	
De neste ukene vil jeg være spesielt oppmerksom på ..., fordi...	
Dato og underskrifter:	

Til Læreren under utviklingssamtalen

Spørsmål om lesevaner og leseridentitet

Forslag til spørsmål/igangsettere:	Kommentarer/notater
Hva liker du å lese? Aviser, tidsskrifter, magasiner, tekster fra Internett, tekst på tv, fagbøker, romaner, andre tekster ...	
Hvor pleier du å finne lesestoff? På skolebiblioteket, det lokale biblioteket, på Internett, låner av kamerater, hjemme, i kiosken, i bokhandelen, andre steder...	
Hvem tipser deg om lesestoff? Lærere, foreldre, bibliotekarer, kamerater, får ideer via Internett, radio, tv, aviser, andre ...	
Hvor ofte leser du (sånn ca)? Hver dag, flere ganger i uka, ca en gang i uka, leser ikke hver uke, når du gjør lekser, når du har tid, når du finner lesestoff som interesserer deg ...	
Når leser du? Hvor som helst, der du gjør lekser, på senga, når du er ute og reiser, i ferien ...	
Hvor leser du? Hvor som helst, der du gjør lekser, på senga, når du er ute og reiser, i ferien ...	
Hva synes du om din egen leseferdighet? Forstår du det du leser? Hvordan vurderer du din ferdighet i forhold til de andre i gruppen? Leser du fort eller sent ... (Drøft og finn ut om dere har felles forståelse.)	

Grunnleggende ferdighet i lesing: Når du leser for å lære (i forbindelse med skolearbeid) – hva pleier du å gjøre før du begynner å lese?

Forslag til spørsmål/igangsettere:	Kommentarer/notater
Hva gjør du for å orientere deg i teksten? Ser i innholdslista, ser på illustrasjoner og avsnittsoverskrifter, leser margtekster... (Elevenes skjema har noen svaralternativer som inviterer til ja/nei-svar. Spør videre med utgangspunkt i elevenes svar, eksempelvis slik: Du sier at du ser på illustrasjonene, hva gjør du egentlig da? Snakker du med andre elever, skriver du, tegner du eller gjør du noe annet.)	
Tenker du på hva du skal lære? (Dette er et ja/nei-spørsmål. Spør gjerne videre med utgangspunkt i elevenes svar, be dem forklare hvordan de ev. tenker - eksempelvis slik: Hva lurer du på? Ser du på de faglige målene i læreboka eller på arbeidsplanen? Spør du andre elever om hva de er opptatt av? Spør du læreren, spør du hjemme ...)	
Hva gjør du for å minne deg selv om hva du kan fra før? Noterer stikkord, lager tankekart, tegner, snakker med andre elever, diskuterer med andre ...	
Leser du alltid fagtekster på samme måten? Dette er et ja/nei-spørsmål. Spør gjerne videre, minn ev. om ulike lesemåte, eksempelvis at en kan skumlese for å få oversikt, lese for å lete etter bestemte opplysninger, lese grundig (nærlese)- lese stille eller høyt, alene eller i kor	
Hva gjør du når du finner ord i teksten du ikke kjenner/forstår? Skriver dem i en egen liste, leter i teksten etter forklaring, slår opp i ordlista bak i boka, spør andre elever, spør læreren, spør hjemme ...	
Er det noe annet du vil nevne?	

Grunnleggende ferdighet i lesing: Når du leser for å lære (i forbindelse med skolearbeid) – hva pleier du å gjøre mens du leser?

Forslag til spørsmål/igangsettere:	Kommentarer/notater:
Hvordan leser du fagtekster? Hele teksten på en gang eller ett og ett avsnitt? Hva gjør du? Tenker, snakker, skriver, tegner ...	
Hva gjør du med nye og vanskelige ord? Leter i teksten etter forklaring, slår opp i ordlista bak i boka, spør andre elever, spør læreren, spør hjemme, skriver dem i din egen ordliste, lager tankekart, tegner dem ...	
Hva gjør du når du finner viktige opplysninger (noe du vil huske/lære)? Hva gjør du når du finner viktige opplysninger (noe du vil huske/lære)? Skriver dem, setter dem inn i et tankekart, tegner, snakker med andre elever og lærer...	
Er det noe annet du vil nevne?	

Grunnleggende ferdighet i lesing: Når du leser for å lære (i forbindelse med skolearbeid) – hva pleier du å gjøre etter at du har lest en tekst?

Forslag til spørsmål/igangsettere:	Kommentarer/notater:
Hva gjør du for vise hva du har lært (kontrollere egen forståelse)? Snakker med andre elever, lager et tankekart, skriver logg og faktasetninger, lager egne spørsmål, tegner ...	
Hvis det er noe du ikke har forstått – hva gjør du da? Ber om hjelp hjemme, spør læreren, spør andre elever, leser teksten en gang til, sjekker andre tekster.	
Er det noe annet du vil nevne?	

Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) er et nasjonalt utvalg for og med foreldre som har barn i skolen.

FUG er opptatt av:

Hjem-skole-samarbeid

- Å ivareta foreldrenes interesser i skolesammenheng
- Å gi kunnskap om hvordan et hjem-skole-samarbeid fungerer
- Å gi kunnskap om hvordan foreldre kan støtte sine barn
- Å sette dagsorden og støtte foreldre når det gjelder sentrale tema som inneklima, mobbing, foreldremøter, skolearbeid, med mer.

www.fug.no – en nettressurs for foreldre med barn i skolen

Samtaleguide om lesing © **FUG 2010**

